

Перевіряється правильність відображення первісної вартості НМА, придбаних у результаті обміну на подібні і неподібні об'єкти, безоплатно отримані, внесені до статутного капіталу підприємства, отримані внаслідок об'єднання підприємств. Слід перевірити правильність відображення в обліку сум дооцінки й уцінки НМА. Окрім того, предметом аудиту є перевірка правильності нарахування амортизації, зносу і визначення фінансового результату від вибуття НМА. Крім того, аудиторі слід забезпечити контроль за правильністю нарахування амортизації, переконатися в тому, що для кожного об'єкта НМА на підприємстві встановлені норми амортизаційних відрахувань, термін корисного використання, і амортизація нараховується щомісяця.

Особлива увага приділяється перевірці відображення у бухгалтерському обліку результатів інвентаризації НМА. Аудитору слід з'ясувати правильність нарахування сум для утримання і відображення НМА на рахунках бухгалтерського обліку. Аудитор повинен перевірити господарські операції з придбання, списання, продажу НМА і відобразити їх в робочому документі.

Аудит ефективності використання нематеріальних активів необхідно проводити у певній послідовності, що визначає методику його проведення. Аудит ефективності використання нематеріальних активів можна проводити в декілька етапів, а саме: організаційно-підготовчий етап, технологічний етап, результативний етап.

Правильна організація та порядок проведення аудиту використання нематеріальних активів надасть змогу отримати очікувані позитивні показники їх використання та оптимізувати витрати для розширення обсягу виробництва продукції.

В процесі аудиту слід дотримуватись системного підходу використання нематеріальних активів, що дозволяє дослідити їх як певну кількість елементів, взаємозв'язок яких обумовлює цілісні властивості цієї кількості. При цьому акцентується виявлення зв'язків, які мають місце у середині об'єкта, так і у його відношеннях з зовнішнім оточенням.

Таким чином, враховуючи важливе значення НМА, яке забезпечується правдивим відображенням у бухгалтерській документації інформації щодо НМА, аудиторі під час перевірки слід суворо дотримуватись норм, які регламентовані нормативно-правовими актами з метою ефективного використання зазначеного об'єкта обліку на підприємстві.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Зінченко О. В., к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту
Лук'яненко Я. М., студент
Київський національний університет технологій та дизайну

Трансформація ринкової економіки в Україні неможлива без виробництва конкурентоспроможної продукції та її реалізації. Передумовою

здійснення господарської діяльності підприємств є достатній обсяг та раціональне використання виробничих запасів. Вирішення проблеми ефективного розвитку та зростання виробничого потенціалу господарюючих суб'єктів потребує створення системи управління виробництвом, основою якої є формування інформації щодо виробничих запасів.

Вагомий внесок у розробку теоретико-методологічних аспектів обліку виробничих запасів зробили відомі вітчизняні учені-економісти, зокрема, значну увагу їм приділяли Бутинець Ф. Ф., Валуєв Б.І., Голов С. Ф., Жилкіна Л. В., Гуцайлюк З. В., Кужельний М.В., Єфіменко В.І., Кірейцев Г.Г., Лінник В.Г., Рудницький В.С., Ткаченко Н.М., Сопко В.В., М.Ф.Огійчук, М.С. Пушкар, П.Т. Саблук, Смоленюк П.С. Окрім того, дослідження з даного питання зробили зарубіжні вчені: Бейгельзімер М.Г., Безруких П.С., Білобжецький І.А., Білозерський Л.С., Виноградов В.В. та інші. Проте, питання обліку виробничих запасів залишаються актуальними та потребують глибокого дослідження.

Термін „запаси” у вітчизняній літературі з'явився із затвердженням П(С)БО. До впровадження стандартів термінологія мала різну назву, а саме товарно-матеріальні цінності, предмети праці, матеріальні ресурси, виробничі ресурси. Нормативними документами з обліку виробничих запасів є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [1], Податковий кодекс України [2] та Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів [3], де визначено методологічні засади формування в обліку інформації щодо виробничих запасів, а також порядок розкриття інформації про них у фінансовій звітності.

Запаси – активи, які: утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством/установою [1].

Для цілей бухгалтерського обліку використовують рахунок 20 "Виробничі запаси, де узагальнюють інформацію щодо наявності і руху належних підприємству запасів сировини і матеріалів, будівельних матеріалів, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, палива, тари й тарних матеріалів, відходів основного виробництва.

За дебетом рахунку 20 "Виробничі запаси" відображаються надходження запасів на підприємство, їх дооцінка, за кредитом - витрачання на виробництво (експлуатацію, будівництво), переробку, відпуск (передачу) на сторону, уцінка тощо [4].

Рахунок 20 має такі субрахунки [4]:

201 "Сировина й матеріали"
202 "Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби"
203 "Паливо"
204 "Тара й тарні матеріали"
205 "Будівельні матеріали"
206 "Матеріали, передані в переробку"
207 "Запасні частини"
208 "Матеріали сільськогосподарського призначення"
209 "Інші матеріали"

Аналізуючи нормативну базу та різноманітні публікації в літературних джерелах, а також практичні дослідження щодо поняття та структури виробничих запасів можна зробити висновки, що відсутні галузеві рекомендації щодо впровадження П(С)БО 9 „Запаси”, а це свідчить про негативний вплив на: достовірність інформації про використання запасів; на вирішення питань щодо обґрунтування окремих елементів облікової політики на конкретних підприємствах; на державну політику щодо регулювання цін.

Аналіз проведеного дослідження свідчить, що в обліковій практиці підприємств допускають різноманітних методичних помилок, які пояснюються відсутністю не лише галузевих нормативних документів, а й публікацій, де було б висвітлено саме особливості конкретної галузі за ділянкою обліку виробничих запасів у відповідності до П(С)БО. Проте, уніфікованої класифікації виробничих запасів для кожного окремого підприємства не можна рекомендувати через їх галузеві особливості, тому розглядати це питання слід із урахуванням специфіки виробництва. Наприклад, доцільно поділяти допоміжні матеріали на виробничі, які задіяні безпосередньо в процесі виробництва, та матеріали допоміжного призначення, що не беруть участі у виробничому процесі, а забезпечують його здійснення.

Деталізація окремих субрахунків стосовно обліку виробничих запасів, сприятиме оперативному отриманню бухгалтерської інформації щодо їх ефективного використання у процесі виробництва для прийняття управлінських рішень з метою поліпшення господарської діяльності підприємств.

Список використаної літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затв. наказом Міністерства фінансів України від 20.10. 1999 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. №2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11. 1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.